

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA Nr. 531
din 18.11.2015

Dosar nr: 322/2015

Petiția nr: 3516 din data de 21.05.2015

Petentă: F. O.

Reclamat: F.R.

Obiect: lezarea dreptului la demnitate personală, pe motivul originii etnice a petentei prin afirmațiile reclamatului „*țigancă, handicapată, hoată și nebună*”.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele și domiciliul petentului

1.1. F.O. cu domiciliul în loc.

I.2. Denumire și sediu reclamat

2.1. F. R. cu domiciliul în loc...

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Sesizarea petentei vizează afirmatii adresate de reclamat ce lezează dreptul la demnitate personală, în opinia sa, pe motivul originii etnice, „*țigancă, handicapată, hoată și nebună*”.

III. Citarea părților

3.1. Urmare petiției înregistrate cu nr. **3516 din data de 21.05.2015**, formulată de către petentă, în temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Prin adresa cu nr. 3516 din 12.06.2015, respectiv adresa cu nr. 4113/12.06.2015 au fost citate părțile pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 30.06.2015. La termen părțile au fost absente.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentei

4.1.1. Prin memoriul său, înregistrat cu nr. **3516** din data de **21.05.2015**, petenta sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la faptul că în data de 08.05.2015, partea reclamată a afirmat că petenta a furat o bicicletă, adresându-i cuvinte jignitoare, în prezența administratorului. Petenta susține faptul că partea reclamată a afirmat că aceasta este *hoată, handicapată, nebună*.

4.1.2. Prin adresa nr. 4573/02.07.2015 petenta a depus declarație de martor, și anume declarația d.nei K.I.-G.. Din declarație rezultă faptul că, la data menționată de către petentă, partea reclamată a făcut afirmațiile la care face referire petenta. Cearta respectivă a avut loc la asociația de locatari. De asemenea, se face mențiunea că, la acel moment, partea reclamată era în stare de ebrietate.

Susținerea părții reclamate

4.2.1. Prin adresa nr. **4513/30.06.2015** partea reclamată solicită fixarea unui alt termen pentru audieri, motivat de faptul că a intrat în posesia primei citații în data de 26.06.2015.

4.2.2. Prin adresa nr. 4728/09.07.2015 Consiliul a acordat un alt termen de audieri, pentru ambele părți, și anume pentru data de 28.07.2015.

4.2.3. Până la momentul soluționării dosarului, partea reclamată nu a depus punct de vedere sau înscrisuri.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul reține faptul că afirmațiile la care se face referire, prin petiția nr. 3516 din 21.05.2015, și anume „...*hoată, handicapată, nebună, tigancă*” au fost probate de către petenta, prin declarația de martor. De asemenea, se mai reține faptul că, până la momentul soluționării petiției partea reclamată nu a depus punct de vedere sau înscrisuri.

5.2. În drept, Colegiul director trebuie să analizeze acțiunile reclamatei din perspectiva asigurării echilibrului impus de respectarea principiul nediscriminării și respectarea demnității persoanei prevăzute de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și libertatea de exprimare.

5.3. Potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, cu modificările și completările ulterioare, prin discriminare se înțelege acel **tratament diferențiat** ce are la bază un **criteriu**, dintre cele prevăzute în lege, și care are drept scop sau efect un tratament injust raportat la o speță dată. Conform art. 2 alin.1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare „*orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice*„.

5.4. De asemenea, conform art. 2 alin. 6 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare „*orice deosebire, excludere, restricție sau preferință bazată pe două*

sau mai multe criterii prevăzute la alin. (1) constituie circumstanță agravantă la stabilirea răspunderii contravenționale dacă una sau mai multe dintre componentele acesteia nu intră sub incidența legii penale”.

5.5. Articolul 15 din același act normativ instituie următoarele: „constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, **orice comportament manifestat în public**, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.

5.6. În contextul **dreptului de a nu fi supus discriminării**, corelativ unui tratament injust, **ostil, umilitor sau degradant**, trebuie reținut elementul de apreciere al criteriului de la care un comportament reprobabil ar putea fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest element de apreciere este unul variabil, în funcție de circumstanțele cauzei și de efectele aplicării lui.

5.7. În cazul de față Colegiul director reține faptul că este mai mult decât evident “spațiul public”, având în vedere faptul că afirmațiile au fost făcute la asociația de locatari, în prezența administratorului blocului, precum și în prezența altor persoane. În acest sens s-a reținut declarația de martor depusă, din care reiese faptul că afirmațiile la care s-a făcut referire prin petiție au fost probate de către petentă.

5.8. Cu privire la comportamentul părții reclamante prin afirmațiile făcute, Colegiul director reține că aceste afirmații sunt denigratoare și umilitoare la adresa petentei.

5.9. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament **este necesară într-o societate democratică** în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean. Totodată, exprimarea opiniilor personale în public trebuie protejată prin garantarea libertății de exprimare. Cu toate acestea, exercitarea acestor drepturi și libertăți nu justifică utilizarea unui limbaj cu caracter discriminatoriu bazat pe criteriul etnic la adresa petentei.

5.10. Potrivit art.7 din Ordonanța de Guvern nr.2/2002 republicată (1) *Avertismentul constă în atenționarea verbală sau scrisă a contravenientului asupra pericolului social al faptei săvârșite, însoțită de recomandarea de a respecta dispozițiile legale.* (2) *Avertismentul se aplică în cazul în care fapta este de gravitate redusă.* (3) *Avertismentul se poate aplica și în cazul în care actul normativ de stabilire și sancționare a contravenției nu prevede această sancțiune.*

5.11. Totodată, Colegiul director reține că este esențial pentru persoanele care se exprimă public **să evite pe viitor să mai facă astfel de afirmații care aduc atingere persoanelor de etnie romă și cu atât mai mult dacă au probleme de sănătate.**

5.12. De asemenea, conform art. 20 alin. 6 din **O.G. nr. 137/2000** „*persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament*”. Or, în speța de față partea reclamată nu a depus în acest sens punct de vedere sau înscrisuri.

5.13. Având în vedere prevederile legale, precum și sesizarea petentei, Colegiul director consideră că utilizarea în public a unui limbaj jignitor, cu caracter discriminatoriu, la adresa anumitor categorii de persoane, încalcă principiul egalității de tratament și aduce atingere dreptului la demnitate personală a acestor persoane, așa cum este prevăzut de art.

15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

5.14. În temeiul celor mai sus, Colegiul director constată că s-au îndeplinit condițiile prevederilor art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 6 voturi pentru și 2 voturi împotriva,

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele prezentate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și alin. 6 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință);
2. Sancționarea reclamatului cu avertisment (6 voturi pentru și 2 voturi împotriva);
3. Recomandă reclamatului ca în viitor să se abțină de la afirmații care sunt de natură discriminatorie (6 voturi pentru, 2 împotriva ale membrilor prezenți la ședință);
4. Clasarea dosarului;
5. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – membru

BERTZI THEODORA – membru

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

LUMINIȚA GHEORGHIU – membru

MANOLE PETRE FLORIN – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

Data redactării: 14.12.2015

Motivele de fapt și de drept redactate P.C.S.Tehnoredactat V.F.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată exprimată de Haller István:

1. Ordonanța nr. 137/2000, republicată, la art. 26 alin. 1, prevede sancționarea faptelor de discriminare cu amendă contravențională, fără să specifice posibilitatea aplicării sancțiunii de avertisment, ceea ce arată că legiitorul a considerat că aceste fapte, prin gravitatea lor, trebuie sancționate ca atare. Prin **O.U.G. nr. 19/2013** amenziile contravenționale au devenit mai mari, în motivare arătându-se că a fost nevoie de modificarea de urgență a **O.G. nr. 137/2000** „având în vedere:

- depășirea datei-limită pentru transpunerea corectă și completă în legislația națională din România a Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, și a Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;

- scrisoarea Comisiei Europene de punere în întârziere a autorităților române [nr. C (2012) 3996 final], emisă la 22 iunie 2012 în Cauza 2012/2099, pentru neîndeplinirea obligației de stat membru al Uniunii Europene de transpunere corectă și completă a Directivei 2000/43/CE;

- scrisoarea de răspuns nr. 3.092/LO din 22.08.2012, prin care România s-a angajat să soluționeze aspectele sesizate de Comisia Europeană »până la jumătatea anului 2013«;

- faptul că prin promulgarea la data de 21 martie 2013 a Legii nr. 61/2013 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, proces legislativ inițiat în anul 2010, a fost asigurată transpunerea corectă a Directivei 2000/43/CE doar în ceea ce privește sarcina probei;

- faptul că parcurgerea unui proces legislativ pentru transpunerea corectă a celorlalte aspecte semnalate de către Comisia Europeană ar însemna o perioadă mare de timp, ceea ce ar duce la depășirea termenului asumat de către autoritățile române în fața Comisiei Europene;

- faptul că orice întârziere a autorităților române în transpunerea Directivei 2000/43/CE poate conduce la posibilitatea elaborării din partea Comisiei Europene a avizului motivat ce poate declanșa faza contencioasă prin sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de stat membru;

- riscul angajării răspunderii României pentru încălcarea obligațiilor de a transpune Directiva 2000/43/CE și Directiva 2000/78/CE, ce poate avea ca rezultate plata unei sume forfetare, precum și a unor penalități cu titlu cominatoriu”.

2. Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Neaplicarea unei amenzi contravenționale nu se poate considera a fi o sancțiune efectivă și descurajantă.

3. Prin aplicarea sancțiunii de avertisment de către CNCD România riscă sancțiuni aspre pentru neimplementarea directivelor Uniunii Europene în domeniul combaterii discriminării.

4. Mai mult, Curtea Europeană de Justiție (în continuare CJUE) a constatat în **Cauza C81/12**, soluționată la 25.04.2013 (având ca părți Asociația ACCEPT și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării), că amenda contravențională trebuie aplicată chiar dacă între timp a intervenit prescripția: „*articolul 17 din Directiva 2000/78 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în cazul constatării unei discriminări pe motive de orientare sexuală, în sensul acestei directive, nu este posibil să se aplice decât un avertisment, precum cel în discuție în litigiul principal, atunci când o asemenea constatare intervine după expirarea unui termen de prescripție de șase luni de la data săvârșirii faptei dacă, în temeiul aceleiași reglementări, o asemenea discriminare nu este sancționată în condiții de fond și de procedură care conferă sancțiunii un caracter efectiv, proporțional și disuasiv*”. Rezultă că prevederile mai indulgente ale **Ordonanței de guvern nr. 2/12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor** nu pot fi aplicate. Trebuie reținut că „*răspunsul Curții de Justiție nu ia forma unui simplu aviz, ci a unei hotărâri sau a unei ordonanțe motivate. Instanța națională destinată este ținută de interpretarea dată atunci când soluționează litigiul aflat pe rolul său. Hotărârea Curții de Justiție este în aceeași măsură obligatorie pentru celelalte instanțe naționale sesizate cu o problemă identică.*” (prezentarea CJUE, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/). CNCD, în calitate de autoritate administrative-jurisdicțională are obligația de a lua decizii conforme cu jurisprudența CJUE.

5. Conform jurisprudenței CEDO în domeniu discriminarea rasială este cea mai gravă formă de discriminare (ex. **Cauza D.H. și alții împotriva Cehiei**). O astfel de faptă nu poate fi sancționată simplu printr-un avertisment.

6. Petenta a fost discriminată atât pentru apartenența etnică cât și pe motiv de dizabilitate, ceea ce reprezintă discriminare multiplă. Art. 2 alin. 6 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință bazată pe două sau mai multe criterii prevăzute la alin. (1) constituie circumstanță agravantă la stabilirea răspunderii contravenționale dacă una sau mai multe dintre componentele acesteia nu intră sub incidența legii penale*”. Dacă fapta este agravată, nu există niciun temei juridic pentru aplicarea avertismentului.

7. În concluzie, consider că fapta de discriminare trebuia sancționată cu amendă contravențională.

Verificat SCSRP